

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ЛУГАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ І ЖУРНАЛІСТИКИ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

збірник матеріалів науково-практичної конференції
МОВА ТА ЛІТЕРАТУРА
В МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ ДИСКУРСІ
(ПАМ'ЯТІ ПРОФЕСОРА ОЛЕКСАНДРА ГАЛИЧА)

УДК 81+82(08)

Рецензенти:

Максименко О.В. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Колеснікова Л.Л. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Мова та література в мультикультурному дискурсі: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (пам'яті професора Олександра Галича) / за заг. ред. В. Дмитренко, О. Крижановської, Н. Хайруліної. Полтава: ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2024. 259 с.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» від 31.05.2024 (протокол № 11).

ДІДИК С. ФЕМІННИЙ АСПЕКТ ТВОРЧОСТІ АМОСА ОЗ.....	69-71
ДМИТРЕНКО В. МОДУСИ ЖИТТЯ В ОКУПАЦІЇ ЗА П'ЕСОЮ ОКСАНИ ГРИЦЕНКО «МОЛОЧАЙНИК».....	71-73
ЕДЕЛЬБЕРГ М. ГУМАНІСТИЧНИЙ ЗМІСТ АЛЕГОРИЧНОЇ КАЗКИ-ПРИТЧІ «МАЛЕНЬКИЙ ПРИНЦ» АНТУАНА ДЕ СЕНТ-ЕКЗЮПЕРІ.....	73-74
ЖМУРКО О. РОЗВИТОК КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ У МЕТОДИЦІ НАВЧАННЯ ГОВОРІННЮ НА УРОКАХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	74-76
ІВАНЬО О. ХУДОЖНИЙ СВІТ ЗБІРКИ ДМИТРА ФАЛЬКІВСЬКОГО «ОБРІЇ».....	76-78
КАЛІБЕРДА О. ДЕТЕКТИВ ЯК ЖАНР МАСОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ: РІЗНОВИДИ, ГЕНОЛОГІЧНІ ОЗНАКИ.....	78-80
КЕБА О. ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНИЙ ТА МЕТАТЕКСТУАЛЬНИЙ ВИМІРИ РОМАНУ ГРЕМА СВІФТА «МАТЕРИНЬСЬКА НЕДІЛЯ».....	81-83
КОЗЛОВ А. ФІЛОСОФІЯ АБСУРДУ В ЛІТЕРАТУРІ ХХ СТОЛІТТЯ.....	83-84
КОМАРНИЦЬКИЙ Є. НОВЕ ПРОЧИТАННЯ ОБРАЗІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ТА МАРІЇ ВІЛІНСЬКОЇ У РОМАНІ ГАЛИНИ ТАРАСЮК «ЗОРЕ МОЯ ВЕЧІРНЯ, АБО ПРОРОК І МАРІЯ».....	84-87
КОРОЛЬ Л. АВТОРСЬКЕ ВИЗНАЧЕННЯ ЖАНРУ ЯК ЧАСТИНА ЕПАТАЖНОЇ СТРАТЕГІЇ ПИСЬМЕННИКА.....	87-90
КОТЄНСЬКА Ю. РОЛЬ ВИВЧЕННЯ ДИТЯЧОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ПІДГОТОВЦІ ФАХОВОГО МОЛОДШОГО БАКАЛАВРА.....	90-93
КОТОВА А. ДЕТЕКТИВНИЙ ЖАНР У СУЧАСНІЙ ІНТЕРПРИТАЦІЇ («ХІРУРГ» ТЕСС ГЕРРІТСЕН).....	93-95
KRASNOPOLSKYI V. ARTIFICIAL INTELLIGENCE FOR TEACHING FOREIGN LANGUAGES: TOOLS AND EXAMPLES OF APPLICATION.....	95-99
КРИЖАНОВСЬКА О. ТРАНСФОРМАЦІЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ЖАНРУ ПСАЛМА.....	99-101
ЛАНОВИК З., ЛАНОВИК М. ПАРАДОКСИ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ДЖОЗЕФА КОНРАДА–ЮЗЕФА КОЖЕНЬОВСЬКОГО.....	101-104
ЛИСЕЄНКО М. «БАЛАДА ПРО СПІВОЧИХ ПТАШОК І ЗМІЙ» ЯК ПРИКВЕЛ...104-105	
ЛІСОВА А. ВІДТВОРЕННЯ КОНЦЕПТУ ЖІНКА В СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	106-107
ЛЮБИЧ-ТЕРЕЩЕНКО А. СПЕЦИФІКА ФРАЗЕОЛОГІЧНОЇ СИНОНІМІЇ У СУЧАСНІЙ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ.....	107-109
МАКОНІУК D. PORTFOLIO APPLICATION AS A TECHNOLOGY OF FORMATIVE ASSESSMENT OF STUDENTS IN ENGLISH LANGUAGE LESSONS.....	109-111
МАКСИМЕНКО О. МЕМУАРНА ПРОЗА ЯК МЕТАЖАНР.....	111-114
МАКСИМУК Р. ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧА РЕЦЕПЦІЯ: МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	114-116
МАТКОВСКА M. THE SUBSTITUTION OF CONCEPTS IN THE MEDIA AND ITS IMPACT ON PEOPLE'S MINDS.....	116-118
МЕЛЬНИЧИН Н. ЕЛЕМЕНТИ СТАРОІРАНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В УКРАЇНСЬКОМУ ФОЛЬКЛОРІ.....	118-121

2. Псалом. URL: http://ukrlit.org/slovyk/slovyk_ukrainskoi_movy_v_11_tomakh/%D0%BF%D1%81%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%BC
3. Чотарі В. Специфіка інтерференції світоглядних систем сходу – заходу в літературних переосмисленнях біблійних псалмів. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pl_2010_80_34.pdf

Зоряна Лановик

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

Мар'яна Лановик

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна

ПАРАДОКСИ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ДЖОЗЕФА КОНРАДА–ЮЗЕФА КОЖЕНЬОВСЬКОГО

Творчість Джозефа Конрада – унікальний феномен європейської літератури. Намагаючись збагнути неповторність авторської манери та художнього стилю, більшість дослідників дійшли до висновку, що таємниця та вишуканість Конрадового письма криється у його незвичній мультикультурній ідентичності, що надала вродженому таланту митця рідкісної багатогранності [7]. Проблема національної ідентичності непроста у кожному її вияві, тим більше, коли йдеться про непересічну людину, яка залишила помітний слід у світовій історії та культурі, накреслюючи численні маршрути долі і згодом фіксуючи їх у своїх художніх і нехудожніх творах. На унікальності життєвого шляху Дж.Конрада варто наголосити окремо, адже навряд, чи у світовій культурі можна знайти письменника із подібною життєвою «географією», яка, більше того, виливається і в проблеми політично-ідеологічні. Цей Гордіїв вузол нашаровує багато питань і дискусійних моментів, які помножуються на етно-психологічні та ідеологічні аспекти позицій дослідників Конрадової спадщини – представників різних національних культур.

Про мультикультурну ідентичність Дж. Конрада сказано і написано немало. Домінантний погляд на творчий шлях письменника полягає у переконанні, що кожен етап його життя начебто нанизував нові компоненти на його духовну структуру. Звісно ж, у ній переважають уроджена польська натура та перейнята за власним вибором британська культурна ідентичність. Про те, що це був свідомий вибір, а не випадковий жереб долі, свідчать його власні спогади та спогади близьких йому людей: Дж. Конрад

доволі тривалий час вагався, якою мовою писати – англійською чи французькою. Окрім двох найвагоміших сегментів національної ідентичності, складний духовний світ митця доповнюють численні набуті у далеких морських подорожах мозаїчні фрагменти багатокультурності освоєних Конрадом-моряком заморських земель (Австралія, Сінгапур, Конго, Куба, Ямайка та ін.).

На відміну від польських дослідників, які намагаються не надто акцентувати на цьому увагу, окремі британські критики – передусім сучасники Конрада – та українські літературознавці вказують ще й на незаперечності української поліської складової у ментальності письменника [6; 8]. Він і сам не зрікався своєї «малої батьківщини», про що свідчать його художні автобіографії «Дзеркало моря» та «Особова справа» [2].

Однак, попри такий багатий культурний спадок, якщо ретельніше заглибитися у доступні нам тексти, не можна не помітити очевидну річ – Конрад-письменник ніде не почувався «своїм» в екзистенційному сенсі дихотомії «Свій-Чужий». Більше того – усі наближені до нього люди та спільноти дуже сильно відчували його непереборну «чужість», окреслюючи це різними словами: «екзотизм», «таємниця особистості», «загадковість», «слов'янськість» і т.п. У відгуках сучасників прочитується розгубленість через неможливість зрозуміти творчі витoki, підґрунтя, духовні стрижні Конрадового письма та особистості.

Співвітчизники, природно, не могли пробачити своєму землякові переходу в інше культурно-історичне поле, нерідко розглядаючи це як зраду. Хтось пробував пояснити це втечею від переслідувань – маскуванням родинних зв'язків сина польських інсургентів. Тому не випадково відразу після смерті письменника польські критики, починаючи від Стефана Жеромського почали відшукувати у творах Конрада «приховану сповідь» чи фрейдівську сублімацію, начебто у своїх героях-блукальцях, що поневіряються по чужих світах, автор мав надію «стишити голос власної совісті» за провину перед покинутою Польщею. А для самого Жеромського, як стверджують сучасники, найбільшим ударом було те, що поляк Конрад у своєму автобіографічному нарисі назвав свого сина «молодим англійцем» [1].

Володимир Панченко, переосмислюючи цей епізод із відстані майже сторічної часової дистанції стверджує, що Стефан Жеромський навряд чи мав рацію. Набагато ближче до розуміння Конрадової трагедії, на його думку, наблизився британський друг Конрада Бертран Рассел, який сюжет душевної драми самого автора співвідносив із його персонажем новели «Емі Фостер» – гуцулом Янком Гуралем, що, покинувши рідні терени, відправився до Америки, але, внаслідок корабельної катастрофи, опинився у британському селі, де всі бояться чужинця і всіляко дошкуляють йому. Рассел висловив глибоко трагічну думку, що «Конрад, як цей селянин, був дуже самотнім серед англійців і тільки завдяки неймовірним зусиллям волі справлявся із цим почуттям» [6, с.8].

Представники британської культури не приховували, що, хоч Конрад пише їхньою мовою, – залишається їм незрозумілим. Передусім їх бентежив абсолютно чужий і несприйнятний трагізм його творів, відлякував відлюдкуватий спосіб життя і віддаляв дуже сильний акцент, коли він розмовляв англійською мовою. Навіть вишуканість стилю автора пояснювали тим, що він не може писати англійською мовою спонтанно, а раціонально підшукує і підбирає потрібні слова, вибудовуючи їх у незвичні для англійського синтаксису фрази. Тому уже після його смерті Вірджинія Вулф

стверджувала, що Конрад так і залишився таємничим незнайомцем, який чомусь вирішив осісти в Англії багато років тому [9].

Отже, можемо дійти висновку, що ці парадокси мультикультурної ідентичності Джозефа Конрада спричинили його "культурну бездомність". Можливо, саме ця риса Конрадової долі стала магнетичною для українських письменників-емігрантів, які осмислювали його творчість, самі перебуваючи у вигнанні. Як ніхто інший, вони розуміли трагедію митця без батьківщини, скитальця, усім чужинця, якому закритий шлях додому. Євген Маланюк порівнював життєву і творчу долю польського вигнанця зі складністю життєвого шляху Миколи Гоголя [5]. Юрій Косач окреслював постать Джозефа Конрада як людину-«всесвітнянина» [3].

Насамкінець, варто згадати рецепцію ще одного сучасника Дж.Конрада – українського критика періоду Розстріляного Відродження Михайла Калиновича, який чи не перший чітко окреслив грані Конрадового таланту й особистості для українського читача перед тим, як радянська цензура надовго стишила видання і дослідження Конрадової творчості. На нашу думку, саме він найоб'єктивніше оловив парадокс Конрадової ідентичності. У 1925 році, майже одночасно із виходом праці Стефана Жеромського, відразу після смерті англійського класика, він стверджував: «Психологізм і загальний трагічний тон творчості Дж.Конрада тлумачать звичайно як слов'янську його спадщину. Закордонний критик ніколи не забував, що Конрад тільки мовою своїх творів англієць, що родом він поляк, що душу він має слов'янську. Слов'янська душа! Чи є такі вбрання, що в них поодягали її безплотне тіло? Лахміття мандрівниці, шати святої, кирея й фрігійська шапка одвічної бунтарки... Конрад зрікся її в усіх її переодяганнях. Обстоюючи незалежність свою як письменника й індивіда від расових впливів, він посилався останнім аргументом на те, що звичні уявлення про слов'янський дух (безладдя, розпливчастий гуманітаризм) до Польщі взагалі не стосуються. Вона ж бо має свої старі традиції самоврядування, її відзначає лицарське почуття морального обов'язку й пошани до особистих прав людини, а польський розум виховувався в Італії та Франції, і історичний його зв'язок з найсвобіднішими течіями європейської думки ніколи не поривався. Критика не надавала значення цим спростуванням: надто помітні були європейському читачеві ті найтонші відміни в напрямках думок і в учинках Конрадових персонажів, що відрізняють останніх від західної людини» [1, с.517].

Переконані, що внаслідок останніх історичних і політичних подій, зміни суспільно-культурних парадигм, полеміка навколо постаті класика англійської літератури набиратиме нових обертів і сенсів.

Список використаних джерел

1. Калинович М. Джозеф Конрад / Конрад Дж. Зроби або помри: морські історії. Київ: Темпора. 2011. С.496-524.
2. Конрад Дж. Дзеркало моря. Особова справа. Київ: Темпора, 2021. XLVI. 426 с.
3. Косач Ю. Джозеф Конрад. Конкістадор з України. Час. 1946. 3 листопада. С.4.
4. Лановик З., Лановик М. Митець без батьківщини: до проблеми «культурної бездомності» Джозефа Конрада. Київські полоністичні студії. Вип.39. 2024. С.218-232.
5. Маланюк Є. Гоголь-Гоголь. Книга спостережень. Кн.1. Торонто: "Гомін України". 1962. С.191-210.

6. Панченко В. Філософська проза, що "прикидається" пригодницькою. Конрад Дж. Зроби або помри: морські історії. Київ: Темпора. 2011. С.4-10.
7. Ткачук О. Мультикультурна ідентичність Джозефа Конрада: критично-типологічні виміри. Київ: Талком. 2018. 480 с.
8. Чопик Р. Два поляки. Менталітети. Київ: УВС ім. Ю.Липи. 2014. С.31-46.
9. Woolf V. Joseph Conrad. The Common Reader. London. 1925. P.282-291.

Марія Лисесенко

ДЗ «Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка»,
м. Полтава, Україна

«БАЛАДА ПРО СПІВОЧИХ ПТАШОК І ЗМІЙ» ЯК ПРИКВЕЛ

Пріквел - це книга, яка розповідає про події які відбулися до основних книг, на відміну від сиквелу який розповідає про події які відбувалися після основних книг.[3]

“Балада про співочих пташок і змії”- це пріквел до трилогії “Голодні ігри” авторки Сьюзен Коллінз. “Голодні ігри” роман-антиутопія в якій розповідають історію Кітніс Евердін яка має боротися за життя в іграх на виживання, які були створенні після повстання простих людей і їх невдалої революції проти Капітолія який керує їх дистриктами. На ігри обирають 24 людини(12 хлопців та 12 дівчат з кожного дистрикта) і вони борються за життя. В “Баладі про співочих пташок та змії” дії відбуваються за 64 роки, до основної історії. Твір розповідає про історію молодого юнака який пізніше став президентом Коріолана Сноу. В основних книгах його показують як жорстокого і грубого старого чоловіка який не жаліє нікого. В баладі розповідають його історію становлення і що на нього повпливало. 18 річний підліток сирота, який живе в Панемі з бабусею і кузеною і хвилюється за своє майбутнє і майбутнє своєї родини через відсутність коштів. Його єдина надія це перемога на Голодних іграх як наставника, щоб отримати гроші і мати змогу вступити в університет і забезпечити спокійне майбутнє. “Менторство в Голодних іграх було фінальним проектом до закінчення Академії. Блискуче навчання і вражаючі результати в якості наставника обов'язково забезпечать йому грошовий приз, якого буде достатньо для оплати навчання в університеті...”[1, с. 16].

Тож книга є характерним пріквелом який чітко розповідає історію яка сталася перед основними діями. Розглянемо його характерні риси:

- Розвиток персонажів і розкриття їх історії:

Історія розвитку характеру і поведінки персонажів, їх вчинки і поведінка. Наприклад Коріолан розкривається як дуже розумний і продуманий хлопець, хоч персонаж і негативний, але його вчинки не завжди сприймаються погано. Знаючи всю історію персонажу, можна зрозуміти його вчинки і в основній історії. Його характер і жага до кращого життя пояснюється і обґрунтовується.